

Fővárosi Ítéltábla

Az ügy száma:	1.Kf.700.503/2024/4.
A felperes:	felperes (felperes címe)
A felperes képviselője:	Ügyvédi Társulás1 (felperesi képviselő címe; eljáró ügyvéd: dr. Szikszai Márta)
Az alperes:	község3i Közös Önkormányzati Hivatal (alperes címe)
Az alperes képviselője:	dr. Magyar Attila ügyvéd (alperesi képviselő címe)
A per tárgya:	közzszolgálati jogviszony megszüntetésével és helyettesítési díj megállapításával kapcsolatos közizgatási jogvita elbírálása
A fellebbezést benyújtó fél:	felperes (20. sorszám alatt)
A fellebbezéssel támadott határozat:	Miskolci Törvényszék 103.K.700.190/2024/18. számú ítélete

Í t é l e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a helyettesítési díj megállapítása tekintetében megváltoztatja, és a helyettesítési díj összegét 2.932.000 forintra felemeli, ezt meghaladóan – az indokolás kiegészítésével – helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 114.813 (száztizennégyezer-nyolcszáztizenhárom) forint másodfokú perköltséget.

A fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A fellebbezés alapjául szolgáló tényállás

[1] község1, község2 és község3 községek a feladataik ellátásának biztosítása céljából község3i Közös Önkormányzati Hivatal elnevezéssel közös hivatalt hoztak létre. A hivatal működésének kereteit a 2019. december 10-én egységes szerkezetbe foglalt együttműködési megállapodás rögzíti, amely akként rendelkezik, hogy a hivatalt a jegyző vezeti, míg az aljegyző község1 község tekintetében látja el a hatáskörébe utalt jegyzői feladatokat (3. pont). A megállapodás 5. pontja e feladatellátás biztosítására község1 településen állandó jelleggel működő kirendeltséget (a továbbiakban: Kirendeltség) létesített, amelynek feladata a folyamatos ügyintézés és ügyfélfogadás ellátása. E kirendeltség vezetője az aljegyző, akinek az irányítása alá 5 fő ügyintéző és 1 fő hivatalsegéd tartozik.

[2] Az alperes 2023. április 1. napjával közszolgálati jogviszonyt létesített a felperessel aljegyzői munkakör betöltésére. A jogviszony létesítésekor a felek hat hónapos, 2023. szeptember 30-ig tartó próbaidőben állapodtak meg, amelynek eredményes leteltét követően a jogviszony határozatlan időtartamúvá alakult. A felperes munkaköri leírása – mint a feladat- és felelősségi köröket konkretizáló alapidokumentum – a 3. pont 2. bekezdésében általános felelősségi körként határozta meg az község1i Önkormányzat működésével kapcsolatos feladatok ellátását. A dokumentum a felperes feladatai között – egyebek mellett – nevesítetten rögzítette a helyi választási iroda vezetését (3. pont 18. bekezdés), és ezzel összefüggésben a választások és népszavazások szabályszerű lebonyolításáért való felelősséget (2. pont 13. bekezdés). A munkaköri leírás ugyanakkor nem tartalmazott olyan rendelkezést, amely általános vagy állandó jellegű ügyintéző-helyettesítési kötelezettséget írna elő a felperes részére.

[3] A felperes hivatali ideje alatt a Kirendeltségén tartósan betöltetlen maradt egy igazgatási ügyintézői munkakör, amely – a munkaköri leírásban rögzítetten – elsődlegesen anyakönyvi, gyámügyi, gyermek- és ifjúságvédelmi, népesség-nyilvántartási igazgatási, továbbá időszakosan jelentkező választási feladatok ellátását foglalta magában.

[4] A próbaidő lejártát megelőzően személy1, község1 község polgármestere egy megbeszélés keretében közölte a felperessel az általa észlelt negatív dolgokat, illetve azokat, amelyeken a felperesnek változtatnia kell.

[5] Az alperes 2024. január 24. napján a felperes közszolgálati jogviszonyát – a közszolgálati tisztviselőkről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Kttv.) 64. §-ára alapítva – méltatlanság jogcímén, azonnali hatályú felmentéssel megszüntette. A felmentés indokolása szerint a felperes munkavégzése során olyan magatartást tanúsított, amely alkalmas arra, hogy az általa betöltött beosztás tekintélyét, a munkáltató jó hírnevét, valamint a jó közigazgatásba vetett bizalmat súlyosan rombolja, így nem várható a munkáltatótól, hogy fenntartsa vele a jogviszonyát. A méltatlanságot megalapozó magatartásként az alperes arra hivatkozott, hogy a felperes (1.) az ügyfelekkel, munkatársaival, valamint feletteseivel szemben tiszteletlen magatartást tanúsított (pl. hangos, kiabáló fellépés); (2.) az ügyfeleket a hatáskörébe tartozó ügyben más hatósághoz irányította; (3.) külső szervek felé irányuló kommunikációja során nemtetszésének adott hangot amiatt, hogy kevés a fizetése és nagy a munkaterhe; (4.) a feladatkörébe tartozó ügyekkel összefüggésben rendszeresen azt hangoztatta, hogy azokhoz nem ért, és elvégzésükre nem képes; valamint (5.) képviselő-testületi ülésen kijelentette, hogy a feladatkörébe tartozó költségvetési kérdésekhez nem ért.

A kereset és a védírat

[6] A felperes a keresetében a munkakörébe nem tartozó igazgatási ügyintézői feladatok ellátása jogcímén 2.932.000 forint helyettesítési díj, továbbá a felmentés jogellenességére hivatkozással három havi illetményének megfelelő összegű, 1.800.000 forint átalány-kártérítés, végül rendkívüli munkavégzés ellentételezéseként 96.417 forint e jogcímén felszámított díjnak megfelelő pénzbeli megváltás, és mindezek törvényes kamatai megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Keresetét a Kttv. 52. § (1)-(6) bekezdéseire, 63. § (2)-(3) bekezdéseire, 64. § (1)-(5) bekezdéseire, 98. § (1) bekezdésére és 193. § (5) bekezdésére alapította.

[7] A helyettesítési díj iránti igényét arra alapozta, hogy noha kinevezése kizárólag aljegyzői feladatok ellátására vonatkozott, a jegyző utasítására – a kinevezése és a munkaköri leírása formális módosítása nélkül – jogviszonya kezdetétől fogva ellátta a 2021. óta betöltetlen igazgatási ügyintézői munkakörhöz tartozó feladatokat is. Mivel 2023. április 1-től 2024. január 24-ig az eredeti munkaköre mellett egy másik betöltetlen álláshely teljes feladatkörét is folyamatosan ellátta, a Kttv. 52. § (4) bekezdése alapján helyettesítési díjra vált jogosulttá, amelynek folyósítását az alperes jogalap nélkül, költségvetési fedezet hiányára hivatkozva megtagadta. Az igazgatási feladatokon túlmenően olyan adminisztratív-informatikai választási feladatokat is ellátott, amelyeket korábban a helyettesített ügyintéző látott el, miközben a másik két, kisebb lakosságszámú tagtelepülésen e feladatokra külön munkavállalók álltak rendelkezésre. A helyettesítési díj mértékét az elvégzett feladatok volumenére, azok állandó jellegére, valamint arra hivatkozva, hogy gyakorlatilag két teljes álláshelynek megfelelő munkát végzett el, havi 300.000 forintban (bruttó 600.000 forintos illetményének 50%-ában) jelölte meg arányos mértékként.

[8] Teljes egészében vitatta a Kttv. 64. §-ára alapított, méltatlanság jogcímén közölt azonnali felmentés jogszerűségét is, arra hivatkozva, hogy annak indokolása sem a Kttv. 63. § (3) bekezdésében foglalt formai (világosság), sem az anyagi jogi (valódiság és okszerűség) követelményeknek nem felel meg. Hangsúlyozta, hogy a felmondás indokolása a világosság és ellenőrizhetőség követelményét azért sem teljesíti, mert az alperes abban sem konkrét

eseményeket, sem azokban érintett személyeket nem jelölt meg. Álláspontja szerint a felmentési indokok ténybeli megalapozottsága hiányán túlmenően a felmentés az okszerűség követelményének sem felel meg, amellyel összefüggésben – a Kúria által kialakított következetes joggyakorlatra hivatkozva – rámutatott, hogy méltatlanság kizárólag akkor állapítható meg, ha a tanúsított magatartás alkalmas a beosztás tekintélyének, a munkáltató jó hírnevének vagy a jó közigazgatásba vetett bizalomnak a súlyos rombolására. Ezzel szemben az alperes a felmentés indokolásában semmiféle konkrét, súlyos érdekséreelmet nem tárt fel a Kttv. 64. § (1) bekezdése szerinti ezen „többlettényállás” igazolására.

[9] Az alperes a védiratában a kereset elutasítását kérte, a helyettesítési díj iránti követelést mind jogalapjában, mind összecszerűségében vitatta. A jogalap hiányát arra hivatkozva állította, hogy az aljegyzői munkaköri leírás általánosan megfogalmazott feladatai – különösen az önkormányzat működéséről való gondoskodás kötelezettsége – dogmatikailag magukban foglalták a betöltetlen ügyintézői munkakörhöz tartozó feladatok ellátását, így az nem minősül a kinevezéstől eltérő munkavégzésnek. Ezen túlmenően hivatkozott arra, hogy az iktatási rendszer adatai szerint a felperes legfeljebb 70-140 óra terjedelemben látott el olyan – alacsonyabb besorolású – ügyintézői feladatokat, amelyek önmagukban nem alapozzák meg a Kttv. 52. § (3) bekezdése szerinti – a felperes által igényelt mértékű – díjazást. Érvéle szerint e többletfeladat-ellátás még a 140 órás maximummal számolva is 10 hónap átlagában mindössze havi 14 órás, azaz napi átlag 40 perces munkavégzést jelent. Az átalánykártérítés iránti igénnyel szemben azzal érvelt, hogy a Kttv. 64. §-a szerinti, méltatlanság okán közölt azonnali felmentés mindenben megfelelt a Kttv. 63. § (3) bekezdésében előírt világos, valós és okszerű indokolási követelménynek; a felperes terhére rótt magatartási megnyilvánulások – különösen a tiszteletlen hangvétel, az ügyfelek más hatósághoz irányítása, valamint a hivatali viszonyokra vonatkozó negatív külső kommunikáció – már önmagukban is alkalmasak voltak a munkáltató jó hírneve és a jó közigazgatásba vetett bizalom súlyos rombolására, ezért a közszolgálati jogviszony fenntartása nem volt elvárható. Vitatta mindemellett, hogy a sérelem „súlyosságának” külön bizonyítása a méltatlanság megállapításának törvényi többletkövetelménye lenne.

Az elsőfokú bíróság ítélete

[10] Az elsőfokú bíróság kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek helyettesítési díj jogcímén 1.466.000 forintot, továbbá rendkívüli munkaidőre járó díjazás jogcímén 96.417 forintot, valamint mindezek törvényes kamatát, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Döntését a Kttv. 1. § (1) bekezdés a) pontjára, 9. § (1) bekezdésére, 52. § (2) és (4) bekezdéseire, 63. § (2) bekezdés a) pontjára, (3) bekezdésére, 64. § (1)-(2) bekezdéseire, 98. § (1) és (7) bekezdéseire, 115. § (1) bekezdés a)-d) pontjaira és (2) bekezdésére, valamint Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 67. § (1) bekezdés f) pontjára és 82. § (5) bekezdésére alapította.

[11] Mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy a felperes részéről történt-e ténylegesen olyan, a munkaköri kötelezettségét meghaladó – a betöltetlen igazgatási ügyintézői álláshelyhez tartozó – feladatellátás, amely megalapozza a Kttv. 52. §-a szerinti helyettesítési díjra való jogosultságát. E körben rögzítette: az alperes – a feladatellátás tényét elismerve, de annak mértékét vitatva – arra hivatkozott, hogy e feladatok az aljegyzői munkakör generális

tartalmába illeszkedtek, és legfeljebb 140 órányi többletmunkát tettek ki. Az alperes ténybeli elismerését is figyelembe véve megállapította, hogy a felperes nem vitásan olyan, a munkaköri leírásában nem szereplő, betöltetlen álláshelyhez kötött feladatokat végzett, amelyek a helyettesítés tényét megalapozták. Ugyanakkor az igényösszegezés körében azt is megállapította, hogy a felperes – akit e tekintetben a bizonyítás terhelt – a többletfeladatok konkrét mértékére (napi átlag négy óra) vonatkozó előadását bizonyítékokkal nem támasztotta alá, és további bizonyítási indítványt sem terjesztett elő. E bizonyítási hiányosság konzekvenciájaként a Kttv. 52. § (4) bekezdésében meghatározott minimumszintet (25%) tekintette irányadónak, és a helyettesítési díj összegét ennek alapulvételével határozta meg.

[12] Ezt követően – a releváns ítélezési gyakorlatra (EBH2018.M.2., EBH2016.M.31.) hivatkozva – vizsgálta a felmentés jogszerűségét. Ennek keretében a perben meghallgatott tanú1, tanú2 és tanú3 tanúk egybehangzónak minősített vallomásai alapján megállapította, hogy a felperes több alkalommal is tiszteletlen (sőt, esetenként embertelen) hangnemben kommunikált az ügyfelekkel. Rögzítette, hogy tanú1 tanúvallomása szerint előfordult olyan eset, amikor a felperes az ügyfelet azzal utasította el, hogy „ha van kedve, majd megcsinálja az ügyét”, továbbá olyan is előfordult, hogy az ügyfelet válaszadás helyett más hivatalhoz irányította. A vallomások alapján megállapította, hogy olyan eset is előfordult, amikor tanú3 egy rácsálók elszaporodásával összefüggő panasz kapcsán kialakult szóváltás után kénytelen volt csillapítani a felperes magatartása miatt felháborodott ügyfeleket. személy1, tanú2 és tanú3 tanúk vallomásai alapján azt is megállapította, hogy a felperes a munkatársaival szemben is lekezelő, indulatos magatartást tanúsított, amellyel közvetlenül hozzájárult a feszült munkahelyi légkör kialakulásához. tanú4 tanúvallomása pedig azt igazolta, hogy a felperes tett a hozzá nem értésére vonatkozó kijelentést, amikor a jogviszonya elején közölte, hogy a gazdálkodási feladatokhoz nem ért, így a tanú ezen ügyekben nem fordulhatott hozzá segítségért.

[13] A tanúvallomások egyenkénti és összességükben történt értékelése alapján arra a következtetésre jutott, hogy a felperes terhére rótt egyes magatartások – az ügyfelekkel és a munkatársakkal szembeni tiszteletlen bánásmód, a feladatkörébe tartozó ügyek kapcsán annak rendszeres hangoztatása, hogy azokhoz nem ért, valamint az, hogy a hivatalhoz tartozó, így a felperes feladatkörébe is tartozó kérdésekben nem nyújtott segítséget a munkatársainak, más ügyintézőkhöz küldte őket – a valóságnak megfeleltek, a teljes jogviszony alatt folyamatosan fennálltak, sőt a próbaidő leteltét követően erősödő tendenciát mutatva jelentkeztek, azok hátrányosan érintették a hivatalt és annak dolgozóit, illetve méltatlanok voltak az intézményhez. E bizonyított indokok önmagukban is okszerűvé tették a felmentést, mivel a felperes magatartása súlyosan rombolta az aljegyzői beosztás tekintélyét és a jó közigazgatásba vetett bizalmat, megvalósítva a méltatlanság Kttv. 64. § (1) bekezdésében foglalt többlettényállási elemét is, amelyre tekintettel a jogviszonya további fenntartása már nem volt elvárható az alperestől.

A fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem

[14] A felperes a fellebbezésében – megsértett jogszabályi rendelkezésként a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 78. § (2) bekezdését, továbbá a Kttv. 52. § (1)-(6) bekezdéseit, 63. § (2) bekezdés a) pontját és (3) bekezdését, illetve 64. § (2) bekezdését megjelölve – elsődlegesen az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatását, a helyettesítési díj 2.932.000 forintba történő felemelését, valamint az

alperesnek 1.800.000 forint átalánykártérítés, és mindezek törvényes kamatainak megfizetésére kötelezését, másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte.

[15] Vitatta a helyettesítési díj összezszerűségét, kiemelve az elsőfokú bíróság tényállás-megállapítási és bizonyítékértékelési hibáit. Rögzítette: az alperes a per során nem vitatta, hogy a Kirendeltségen rendszeresített igazgatási ügyintézői munkakörhöz tartozó feladatokat a közszolgálati jogviszonya teljes időtartama alatt ellátta, valamint azt a ténybeli körülményt sem, hogy a perbeli időszakban egyedülként rendelkezett anyakönyvi szakvizsgával. E körben érvelésének súlyponti elemeként arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság ellentmondásosan és okszerűtlenül értékelte személy² jegyző személyes meghallgatásán tett nyilatkozatát. A jegyző ugyanis elismerte, hogy a 8 órás álláshely valós munkaideje – a korábbi munkatárs munkavégzése alapján – valójában napi 4-6 órát tett ki. E nyilatkozat álláspontja szerint önmagában bizonyítja az általa állított, de az elsőfokú bíróság által bizonyítékokkal alá nem támasztottnak tekintett napi 4 órás helyettesítést. Ezzel szemben inkoherens a jegyző későbbi, ügynkénti 1-2 órás időigényről szóló nyilatkozata, amelyet csupán egy – a 16. sorszámú beadványhoz csatolt – okirati bizonyító erővel nem rendelkező „munkaidő-kimutatással” kísérelt meg alátámasztani.

[16] A bizonyítékértékelés körében állította, hogy az elsőfokú bíróság a tanúvallomásokot – különösen a munkavégzésére közvetlen rálátással bíró tanú¹ vallomását – tévesen értékelte. A tanú a köztük fennálló tényleges feladatmegosztás természetét illetően akként nyilatkozott, hogy míg maga kizárólag kiegészítő, adminisztratív jellegű feladatokat (pl. kérelmek átvétele, tájékoztatás) látott el, addig az érdemi ügyintézői munkavégzés kizárólagosan a felperest terhelte. Ezt az érvelési irányt követi azon további állítása, amely szerint a választási feladatok ellátása – amelyek helyettesítendő feladatkörhöz tartozását a jegyző és tanú¹ tanú is egybehangzóan megerősítette – szintén rá hárult (választási próba lebonyolítása, a helyi választási bizottság tagjaival kapcsolatos feladatok ellátása). Ebből okszerűen az következik, hogy az elsőfokú bíróság alaptalanul jutott arra a következtetésre, miszerint a helyettesítés mértéke nem volt bizonyított. Éppen ellenkezőleg: a tanúvallomások és a jegyzői nyilatkozat együttes, okszerű értékelése azt a tényt támasztja alá, hogy a teljes közszolgálati jogviszonya alatt, az aljegyzői munkaköre ellátásával párhuzamosan egy másik, napi átlagosan 4 óra időráfordítást igénylő teljes munkakört is ellátott.

[17] Ezt követően a felmentés jogellenességét állítva vitatta az elsőfokú bíróság ítéletének azon megállapítását, amely szerint az ügyfelekkel tiszteletlenül és embertelenül beszélt. Álláspontja szerint ezen ítéleti következtetés alaptalan és iratellenes, mivel azt a törvényszék a bizonyítékok okszerűtlen mérlegelésével állapította meg. Különösen igaz ez a rágcslók elszaporodása miatt indult közegészségügyi ügy (ún. patkányos-ügy) esetében, amely körben az elsőfokú bíróság a ténymegállapítását kizárólag a helyszínen jelen nem lévő tanú¹ pusztá feltételezésen alapuló nyilatkozatára alapította. Ezzel szemben érdemi indokolás nélkül, tévesen és iratellenesen mellőzte az eseménynél ténylegesen jelen lévő tanú³ és tanú² tanúk egybehangzó vallomását, amelyek kifejezetten cáfolták, hogy emelt hangon vagy tiszteletlenül beszélt volna. Kiemelte, hogy ezen – az elsőfokú bíróság által figyelmen kívül hagyott – tanúvallomások éppen azt igazolták, hogy a vehemens szóváltást nem a magatartása váltotta ki, hanem kizárólag az ügyfelek – a rágcslók megjelenésének okaként megjelölt, termény jelenlétére vonatkozó tényközlést félreértelmező – egymást „felhergelő”, hangoskodó fellépése okozta, így a vele szemben felrótt tiszteletlen bánásmód nem nyert bizonyítást.

[18] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság megalapozatlanul fogadta el valósnak tanú¹ vallomásának azon részét, amely szerint olyat mondott egy ügyfélnek, hogy „ha van kedve, majd megcsinálja az ügyét”, figyelemmel arra, hogy e ténymegállapítást kizárólag e

tanú vallomására alapította. Hangsúlyozta, hogy a tanú a hivatkozott beszélgetésről közvetlen tudomással (észleléssel) nem bírt, arról csupán egy általa meg nem nevezett ügyféltől értesült, amely körülmény – mint hallomás útján nyert, közvetett bizonyíték – perjogilag nem minősülhet olyannak, amelyre a bíróság ítéleti tényállást alapozhat.

[19] Kifogásolta személyl polgármester tanúvallomásának bizonyítékként való felhasználását, figyelemmel egyrészt arra, hogy a munkáltatói jogkör gyakorlójaként és a felmentés tényleges kezdeményezőjeként az ügyben nyilvánvalóan elfogult, másrészt arra, hogy maga is elismerte, miszerint a vallomástételét megelőzően megismerte a per iratait (elolvasta a tárgyalási jegyzőkönyvet), és miután így tudomást szerzett az alperesi álláspontból, a vallomásában nyilvánvalóan annak megerősítésére törekedett. A heti rendszerességű tiszteletlen hangnemű kommunikációra vonatkozó állítását az érintett kolléganők – tanú2 és tanú5 – egyike sem támasztotta alá, így ez az előadása nyilvánvalóan a hivatalban terjedő, másodlagos információkból („folyosói hírmondó”) származott, amely körülmény gyengíti a szavahihetőségét. Mindezzel szemben hivatkozott arra, hogy tanú1, tanú3 és tanú4 tanúk egybehangzóan akként nyilatkoztak, hogy velük szemben soha nem volt tiszteletlen vagy lekezelő, és a más kolléganőkkel (tanú2-vel és tanú5-nal) való állítólagos kiabálásról ők is csupán hallomásból szereztek tudomást. Rámutatott, hogy az egyetlen konkrétan azonosítható eset – a szabadságkiadás miatti szóváltás – vonatkozásában amíg tanú2 és tanú5 az indulatos viselkedéséről és ajtó becsapásáról számolt be, addig az esetet az irodájából szintén észlelő tanú3 ezzel ellentétben egyértelműen azt adta elő, hogy éppen a másik két kolléganő emelte fel a hangját, az ajtó becsapódására pedig nem emlékezett. A munkahelyi feszültség valós oka tanú3 tanúvallomása alapján az volt, hogy tanú2 és tanú5 nem fogadták el az aljegyzői vezetői pozícióját és nem viszonyultak hozzá a hivatali hierarchiának megfelelő tisztelettel. Ezt támasztotta alá tanú1 és tanú3 vallomása is, akik egyaránt erős hangú, többekkel (köz munkásokkal, kollégákkal) is vitázó személyként írták le tanú2-öt, amelyből véleménye szerint az következik, hogy a feszült munkahelyi légkör kialakulása elsődlegesen e kolléganő magatartására volt visszavezethető, ami megkérdőjelezi a pártatlanságát is.

[20] Az elsőfokú bíróság azon megállapításával kapcsolatban, amely szerint rendszeresen hangoztatta a feladatokhoz való hozzá nem értését rámutatott, hogy az a tény, miszerint – már a jogviszonya létesítésekor – jelezte a szakirányú végzettséggel rendelkező tanú4 gazdálkodási ügyintéző felé, hogy a nem a jegyzői feladatkörhöz tartozó speciális pénzügyi-könyvelési kérdésekben nem jártas, önmagában nem képezheti a méltatlanságra alapított felmentés okszerű indokát. Érvelése szerint az ítéletben hivatkozott egyetlen konkrét, 2023 augusztusában történt eset – amelyet tanú1 tanúvallomása is árnyal, megerősítve, hogy a képviselő-testületi ülésen az általános tájékoztatást megadta, és csupán a konkrét könyvelési tételek kapcsán jelezte a kompetenciahiányt – semmiképpen nem alapozza meg az indokolásban szereplő, a fenti magatartásával kapcsolatos, rendszerességet megállapító következtetést.

[21] Az elsőfokú bíróság azon megállapítása sem valós, amely szerint a feladatkörébe tartozó kérdésekben nem nyújtott segítséget a munkatársainak, illetve más ügyintézőkhöz küldte őket, hiszen tanú1 tanúvallomása is éppen azt támasztja alá, hogy a közvetlen szakmai kompetenciáját meghaladó kérdések esetén más külső szakmai konzultációs lehetőségeket kutatott fel (másik hivatal ügyintézője) a megfelelő szakmai válasz beszerzése érdekében.

[22] Álláspontja szerint a törvényszék azon megállapítása, amely szerint a kifogásolt magatartása a próbaidő leteltét követően súlyosbodott, iratellenes és megalapozatlan, mivel az elsőfokú bíróság a tényállás megállapítása során figyelmen kívül hagyta azt a körülményt, hogy a felmentés indokaként felhozott valamennyi konkrét, tanúvallomásokkal érintett esemény (a patkányos ügy, a kolléganőkkel folytatott szóváltás és az apasági nyilatkozatok

ügye) a tanúk által sem cáfoltan 2023 nyarán, azaz a 2023. szeptember 30-án lejárt próbaidő tartama alatt történt. Ebből logikailag az következik, hogy valótlan személyt tanú azon vallomása, amely szerint a magatartásával kapcsolatos problémák a próbaidő leteltét követően csak fokozódtak.

[23] Végül – az indokok valótlanságának és okszerűtlenségének elsődleges állítása mellett – másodlagosan arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság ítélete – még az indokok ténybeliségének elfogadása esetén is – nem tartalmaz érdemi indokolást a Kttv. 64. § (1) bekezdése szerinti többtényállási elem, nevezetesen az aljegyzői beosztály tekintélye, az alperes jó hírneve és a jó közigazgatásba vetett bizalom súlyos rombolására való alkalmasság fennállásáról.

[24] Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében – a korábban kifejtett jogi álláspontját változatlan tartalommal fenntartva – az elsőfokú ítélet helybenhagyását indítványozta, annak érdemi megalapozottságára, okszerű bizonyítékértékelésére és indokolásának helytállóságára hivatkozva.

[25] Előadta, hogy a helyettesítési díj mértékének meghatározása a jogszabály szerint a munkáltató – ennek hiányában a bíróság – diszkrecionális mérlegelési jogkörébe tartozik, ezért a törvényszék által alkalmazott 25%-os mérték önmagában azon az alapon nem támadható, hogy a törvény akár 50%-ig terjedő mértékben is lehetővé teszi a díjazást. A felperes a fellebbezésében a bizonyítási anyagot kiragadott mondatrészekre szűkítve értelmezte újra, miközben az elsőfokú bíróság – a Kp. 78. § (2) bekezdésének megfelelően, ráadásul háromtagú tanácsban eljárva – a tanúvallomásokot és az iratokat azok összességében, együttesen értékelte, és ezen okszerű mérlegelési folyamat eredményeként jutott a megállapított tényállásban rögzített következtetésekre. Az elsőfokú bíróság a felperes által már korábban is hivatkozott valamennyi körülményt (fellebbezés 3.10. pont) mérlegelte, ám ezek együttes súlya mindössze a jogalap fennállását, nem pedig a maximális – 50%-os – díjmérték megállapítását támasztotta alá, különösen arra tekintettel, hogy az igazgatási feladatok ellátása a korábbi aljegyző feladatkörének is részét képezte.

[26] Érvelése szerint fellebbezésében a felperes a közszolgálati jogviszony jogellenes megszüntetésével kapcsolatban csupán a bizonyítékok felülmérlegelését kezdeményezte, és a megállapított tényállás tekintetében a szubjektív egyet nem értését fejezte ki, ami azonban a másodfokú eljárásban önmagában nem minősülhet releváns, jogszabálysértést megalapozó felülbírálati oknak. A felperes másodlagos, hatályon kívül helyezésre irányuló kérelme szintén megalapozatlan, miután egyrészt a Kp. 110. § (1) és (2) bekezdéseiben rögzített kötelező hatályon kívül helyezési okok hiányoznak – és azokat a felperes meg sem jelölte –, másrészt a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 381. §-a szerinti mérlegelhető hatályon kívül helyezés alkalmazását a Kp. 6. § a közigazgatási peres eljárásban kizárja.

A Fővárosi Ítéltábla döntése és annak jogi indokai

[27] A felperes fellebbezése részben alapos.

[28] A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú ítéletet a Kp. 112. § (3) bekezdése folytán alkalmazandó

108. § (1) bekezdése szerint a fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem keretei között bírálta felül. Ennek során megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a helyettesítési díj iránti igény tárgyában – noha a tényállást érdemben helytállóan állapította meg és az irányadó jogszabályokat is helyesen hívta fel – a rendelkezésre álló bizonyítékokat tévesen értékelte, így a megállapított tényállásból az igény összecszerúsége tekintetében téves jogi következtetést vont le. Ezzel ellentétben a felmentés jogszerűségének megítélése körében nem csupán a releváns tényállást tárta fel helyesen és az irányadó jogi kereteket azonosította pontosan, hanem e megalapozott ténybeli és jogi alapokból logikailag helytálló érdemi jogi következtetésre jutott, amellyel az ítéltábla – az indokolás részbeni kiegészítése és pontosítása mellett – egyetértett.

[29] A felperes a fellebbezésének központi elemeként – a Kp. 78. § (2) bekezdésének megsértésére alapítottn – az elsőfokú bíróság általi eljárási jogszabálysértés elkövetését állította, azt kifogásolva, hogy a törvényszék mind a helyettesítési díj összecszerúságának, mind a felmentés jogellenességének elbírálása során a bizonyítékokat tévesen, okszerűtlenül és iratellenesen értékelte. Ezen érvelésével dogmatikailag az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítási eljárás eredményének, a bíróság által elvégzett bizonyítékértékelés okszerűségének vitatásán keresztül lényegében az ítélet támadott részének érdemi felülmérlegelését (revisio in facti), s ekként a tényállás revízióját, valamint az abból levont jogi következtetések megváltoztatását indítványozta. Ezen, a tényállás revízióját célzó és a bizonyítékértékelés okszerűségét vitató felperesi indítvány vonatkozásában a másodfokú felülbírálat törvényi keretét a Kp. 78. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 279. § (1) bekezdése és a Kp. 78. § (2) bekezdése együttesen jelöli ki. E kógens rendelkezések egyrészt rögzítik a tényállás bírói megállapításának szabadságát, másrészt előírják a bizonyítékoknak a közigazgatási eljárásban megállapított tényállással való kötelező összevetését. E normák tárgyi mércéje a másodfokú eljárásban a Kp. 100. §-ában és 108. § (1) bekezdésében rögzített kérelemhez kötöttség elvével fonódik össze: a felülvizsgálat terjedelme arra korlátozódik, amit a fellebbezés – és az azzal szemben előterjesztett ellenkérelem (észrevétel) – érdemben vitat, különös tekintettel az elsőfokú bíróság bizonyítékértékelésének jogszerűségére, megalapozottságára és okszerűségére.

[30] E doktrinális keretből okszerűen következik, hogy a felülbírálat nem korlátlan „újramérlegelést” („felülmérlegelés”), azaz nem az elsőfokú eljárás teljes körű megismétlését jelenti, hanem annak a fellebbezésben megjelölt sérelmek mentén történő kontrollját. E kontroll során a másodfokú bíróság azt vizsgálja, hogy az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló valamennyi bizonyítékot teljes körűen értékelte-e, azokat az ügy összes körülményére kiterjedően, összefüggéseiben vizsgálta-e, és a levont következtetései nem minősülnek-e kirívóan okszerűtlennek. Amennyiben a fellebbezés nem alkalmas az elsőfokú bíróság által figyelembe vett adatok helytállóságának és az értékelés megalapozottságának megdöntésére, illetve nem mutat rá az okszerűséget kirívóan sértő logikai hibára, iratellenességre vagy releváns bizonyíték figyelmen kívül hagyására, a másodfokú bíróság nem jogosult azonos bizonyítéki alapon eltérő következtetésre jutni, és az ítélet tényszintű megállapításait felülmérlegelni. E megállapítást alátámasztja az irányadó bírói joggyakorlat (Kúria EBH2006. 1526.), amelynek kapcsán az ítéltábla megjegyzi, hogy jóllehet a hivatkozott elvi döntés a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény szabályozási rezsimje alatt született, az

abban foglalt elvi tételek a jelen ügyben is irányadók, mivel a korabeli, bizonyítékértékelésre és fellebbezési felülbírálatra vonatkozó szabályok [Pp. 206. § (1) bekezdés, 252. § (3) bekezdés, 253. § (2) bekezdés] dogmatikai tartalmukban lényegileg analógnak tekinthetők a hatályos perjogi szabályozással [Pp. 279. § (1) bekezdés, Kp. 78. §, Kp. 108. §].

[31] A felülbírálat perjogi kereteinek rögzítését követően az ítéltábla – az elsőfokú ítélet és a fellebbezés logikai felépítéséhez igazodva – elsőként a felperes helyettesítési díjra vonatkozó igényét és az arra alapított fellebbezési érvelését vizsgálta. A felülbírálat jogi és ténybeli kereteit rögzítve az ítéltábla kiemeli, hogy az elsőfokú bíróság a felperes helyettesítési díjra való jogosultságának (az igénye jogalapjának) fennállását – a keresetben foglaltakkal egyezően – megállapította. Miután ezen ítéleti rendelkezést az alperes fellebbezéssel nem támadta, az a másodfokú eljárásban – e rendelkezés erejéig – már perjogilag jogerőssé vált, és mint ilyen, irányadónak tekintendő. Ebből következően a fellebbezési eljárásban a jogvita e körben már kizárólag az igény összecszerűségének kérdése körül összpontosult: nevezetesen, hogy a felperes által a betöltetlen munkakör ellátása keretében végzett többletfeladat-ellátás milyen mértékű díjazást tesz indokolttá. Az összecszerűség elbírálásának dogmatikai kiindulópontját a Kttv. 52. § (3) bekezdése szolgáltatja, amely szerint „[a] helyettesítési díj mértéke időarányosan a helyettesített kormánytisztviselő illetményének 25-50%-áig terjedhet”, amely keretek között a konkrét összeg megállapítását a jogszabály a hivatali szervezet vezetőjének mérlegelési jogkörébe utalja. Az „időarányosan” fordulat az egyszerű nyelvtani értelmezése alapján azt a törvényi követelményt fogalmazza meg, hogy a díj konkrét mértéke igazodjék a helyettesítés időbeli terjedelméhez (tartamához és a hónapon belüli arányához). E mérlegelési jogkör azonban nem korlátlan; azt a jogszabály kompenzációs céljával, valamint az arányosság és a rendeltetésszerű joggyakorlás alapelveivel összhangban kell gyakorolni, figyelembe véve a helyettesítésből fakadó tényleges többletterhelést. A többletterhelés mértékének objektív megítélése során a munkáltatónak a helyettesítés mennyiségi (kvantitatív) és minőségi (kvalitatív) dimenzióit – így különösen az időbeli terjedelmet, annak intenzitását, az átvett feladatok komplexitását és a kapcsolódó felelősség súlyát – egyaránt vizsgálnia kell. Következésképpen a törvényi sávon belüli differenciálás objektív zsinórmértékét ezen tényezők képezik, lehetővé téve, hogy a díjazás mértéke arányosan igazodjon a munkavégzés nehézségi fokához.

[32] A kifejtettek alapján az ítéltábla – az alperes azon érvelése vonatkozásában, amely a munkáltatói mérlegelési jogkör diszkrecionális jellegére alapítottan vitatta a 25%-os mérték bírósági felülbírálatának lehetőségét – leszögezi, hogy ámbár a Kttv. 52. § (3) bekezdése a helyettesítési díj mértékének meghatározása körében valóban a munkáltató, illetve annak mulasztása esetén a bíróság számára biztosít mérlegelési jogkört, e jogkör gyakorlása a fentebb részletezett, a tényleges többletterhelés objektív vizsgálatát megkövetelő anyagi jogi elvek (így különösen a kompenzációs cél és az arányosság követelménye) által korlátozott. E dogmatikai korlátozottságból és a jogorvoslathoz való jog alkotmányos elvéből pedig az a következtetés vonható le, hogy az ellenérdekű fél teljes körűen jogosult a mérlegelés jogszerűségét és arányosságát vitatni, míg a bíróság nem csupán jogosult, de kifejezetten köteles is érdemben vizsgálni, hogy a díj elsőfokú bíróság által megállapított 25%-os mértéke megfelelt-e ezen objektív jogi kereteknek.

[33] A fenti mérlegelési szempontokat a perbeli jogvita tényállására alkalmazva, az összecszerűség megítélése körében rögzítendő – mint a felek által nem vitatott tényállási elem – hogy a felperes hivatali ideje alatt a Kirendeltségén folyamatosan betöltetlen maradt egy igazgatási ügyintézői munkakör, amely – a munkaköri leírás tanúsága szerint – többek között anyakönyvi feladatok ellátását is magában foglalta. Ugyancsak nem képezte vita tárgyát, hogy az e munkakörhöz rendelt feladatokat a felperes – anélkül, hogy azok formálisan a munkaköri leírásában szerepeltek volna, és anélkül, hogy a végzett munka volumenét dokumentálták volna – a közszolgálati jogviszonya teljes időtartama alatt ténylegesen és folyamatosan ellátta. Peradatként rögzíthető továbbá, hogy a felperes a perrel érintett időszakban a Kirendeltségen egyedülként rendelkezett az anyakönyvi feladatok ellátásához szükséges szakvizsgával. Ezzel összefüggésben tényként szögezhető le, hogy az alperes a helyettesítéssel átvett feladatok szakszerű ellátásával kapcsolatban a per során semmilyen tartalmi (jogszerűségi) kifogással nem élt. A tényállás részét képezte továbbá az is, hogy a felperes a betöltetlen ügyintézői álláshelyhez tartozó választási feladatokat is ellátta, még ha e feladatellátás konkrét tartalma a felek között vitatott is volt (a helyi választási bizottság tagjainak megkeresése).

[34] A fenti, nem vitatott tényállási kereteken túlmenően az ítéltábla a bizonyítás anyaga alapján – a többletfeladat-ellátás konkrét tartalmát, komplexitását és az azzal járó időráfordítást illetően – azt is megállapította, hogy a felperes a betöltetlen munkakörbe tartozó feladatok közül teljes körűen ellátta az érdemi ügyintézési tevékenységeket – ideértve a határozathozatalt és a nyilvántartási bejegyzést –, miközben ezzel párhuzamosan olyan adminisztratív ügykezelési feladatokat is végzett, mint az iktatás, ügyfelezés és irattározás. E körben döntő súllyal esett latba tanúl tanú vallomása, aki ugyancsak részt vett a betöltetlen igazgatási ügyintézői feladatok ellátásában, és akinek a nyilatkozata alapján az a következtetés vonható le, hogy az érdemi ügyintézés a felperesnél koncentrált. A tanú előadása szerint ugyanis: „amikor bejött az ügyfél a kérelemmel, akkor én azt iktattam és átadtam a jegyzőnek, ezt követően ő intézte az ezzel kapcsolatos feladatokat” (17. sorszámú jkv. 11. oldal 3. bekezdés), továbbá „Az EAK rendszerben... nem is rögzítettem és nem is rögzíthettem adatot”, illetve „szociális ügyben határozatot nem készítettem” (17. sorszámú jkv. 12. oldal 3. bekezdés), amely nyilatkozatok együttesen azt támasztják alá, hogy a döntéselőkészítést követő érdemi döntéshozatal (határozatírás) és az EAK-rendszerbe (Elektronikus Anyakönyvi Rendszer) történő adatrögzítés a felperes kizárólagos feladatkörébe tartozott. Az érdemi feladatellátás részét képezték továbbá a külső eljárási cselekmények is, figyelemmel tanú3 tanú vallomására (17. sorszámú jkv. 20. oldal 6. bekezdés), amely – az alperes törvényes képviselőjének nyilatkozata (14. sorszámú jkv. 5. oldal 5. bekezdés) által megerősítve – alátámasztotta a felperes helyszíni szemlén való részvételének tényét.

[35] Mindemellett a peradatok azt is alátámasztották, hogy a felperes eseti jelleggel további adminisztratív teendőket is ellátott, így tanúl tanúnak a 17. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 11-12. oldalain rögzített vallomása szerint „a válaszlevelet, ha aljegyző úr elkészítette, akkor ő már azt beiktatta és elküldte”. A tanú utalt az anyakönyvi iratokhoz való hozzáférés gyakorlatának megváltozására is, kiemelve, hogy az anyakönyveket tartalmazó pánccs szekrény kulcsa „egy idő után [...] keresztnév1 volt és én már nem értem hozzá”, amely nyilatkozat arra enged következtetni, hogy az anyakönyvi adategyeztetési feladatot ettől kezdődően már nem a tanú látta el. Az iktatás tekintetében a tanú továbbá úgy nyilatkozott, hogy „változó volt, hogy a saját ügyeit ő csinálta”, amiből az következik, hogy a

felperes iktatási feladatokat is végzett. Mindezzel szemben a tanú által ellátott feladatok köre – a saját előadásából kitűnően – mindvégig adminisztratív jellegű maradt, és az idő előrehaladtával csökkenő tendenciát mutatott: „kapcsolatot én tartottam az ügyfelekkel”, „tájékoztattam, hogy milyen mellékletekre van szükség”, „az ASP rendszeren belül én iktattam, érkeztettem az ügyeket” „és az én feladatkörömbbe tartozott [...] az irattározás is”, továbbá a szociális bizottsági jegyzőkönyv-készítés „nem volt minden hónapban”, mindeközben pedig érdemi határozathozatal és EAK-adatrögzítés a részéről egyáltalán nem történt. A feladatmegosztás illetően megoszlását lényegében az alperes jogi képviselőjének nyilatkozata is alátámasztotta (14. sorszámú jkv. 2. oldal utolsó bekezdés).

[36] Ezzel szemben az alperes perbeli állítása szerint a betöltetlen igazgatási ügyintézői álláshely feladatainak ellátása a felperes közszolgálati jogviszonyának fennállása alatt napi átlagban mindössze 40 percnyi munkaidő-ráfordítást tett szükségessé, amelyet a perben a 16. sorszámon csatolt munkaidőigény-kimutatással kívánt alátámasztani. Ezen okirat azonban önmagában nem bír perjogilag releváns bizonyító erővel, miután az alperes elmulasztotta ahhoz csatolni az annak alapját képező primer adatokat, így különösen az ASP (Alkalmazás-Szolgáltató Portál) iktatórendszerből kinyert, az ügyek tényleges számát és jellegét hitelt érdemlően igazoló alap-adatokat. Ezen alapbizonyítékok hiányában a kimutatás dogmatikailag nem minősülhet többnek, mint az alperes perbeli állításának egyszerű írásba foglalt rögzítése. A dokumentum nyilatkozati értékén túlmutató bizonyítékként való értékelését kizárja az a körülmény is, hogy az egyes feladatok ellátására abban feltüntetett időtartamok minden objektív alapot nélkülöző, pusztán szubjektív becslés eredményeként jelennek meg, amelyek módszertani megalapozottságát vagy utólagos ellenőrizhetőségének lehetőségét az alperes semmilyen hitelt érdemlő bizonyítékkal vagy magyarázattal nem támasztotta alá. Az alperes napi 40 perces időráfordításra vonatkozó állításának bizonyító erejét gyengíti továbbá magának az alperesi törvényes képviselőnek (személy2 jegyzőnek) a személyes meghallgatása során tett azon nyilatkozata, amely szerint a felperes előtt azonos munkakörben foglalkoztatott ügyintéző a vitatott feladatokat napi 4-6 órás időráfordítással végezte. Ez a körülmény – még az alperesi magyarázattal („neki azért tett ki ennyit, mert más feladatokat is ellátott”) együtt értékelve is – az igazgatási ügyintézői feladatok ellátásával járó munkaterhelés valós nagyságrendjét az alperesi fő állítással ellentétben, éppen a felperesi állásponttal egyezően, az említett 4-6 órás időszáv irányába tolja.

[37] Ezen, az alperes törvényes képviselőjének vallomásából kirajzolódó időkeretet összevetve a bizonyítási eljárásban feltárt tényleges munkamegosztással – nevezetesen azzal, hogy az érdemi, döntéshozatali és szakvizsgához kötött feladatokat (pl. EAK rögzítés, határozatok), valamint az esetenkénti adminisztratív feladatokat a felperes látta el, szemben a tanú tanú által jellemzően végzett adminisztratív-kiegészítő teendőkkel (pl. iktatás, tájékoztatás) – az ítéltábla azt a következtetést vonta le, hogy a felperes által ténylegesen végzett helyettesítési feladatok átlagos napi időigénye reálisan a 4 órát kitevő mértékben határozható meg. Jóllehet a feladatellátás időbeli intenzitása egyes időszakokban ingadozhatott, ez a körülmény nem dönti meg az előbbi következtetés érdemi helytállóságát. E körben az ítéltábla hangsúlyozza, hogy a Kttv. 75. § (1) bekezdés d) pontja és 115. §-a alapján az alperest – mint munkáltatót – kifejezett szabályozási és nyilvántartási kötelezettség terhelte arra vonatkozóan, hogy a betöltetlen munkakör feladatainak megosztását a felperes és tanú tanú között – a munkaköri leírások módosításával vagy egyéb belső szabályzatban – egyértelműen, dokumentáltan rögzítse. Továbbá feladatát képezte a felperes által ténylegesen

elvégzett többletfeladatok valós idejű és pontos nyilvántartásáról (időkimutatás) történő gondoskodás; ezen munkáltatói kötelezettségek teljesítésének elmulasztásából eredő bizonyítási nehézség a perben – a bizonyítási teher szabályai szerint – perjogilag az alperes terhére esik.

[38] Mindezzel szemben megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság az ítéletében egyértelműen mérlegelési hibát vétett, amikor elmulasztotta a tényállás értékelése körébe vonni az alperes törvényes képviselőjének és tanúl tanúnak a helyettesített munkakör valós munkaidő-igényére, valamint a feladatellátás felperes és a tanú közötti tényleges megoszlására vonatkozó releváns nyilatkozatát, illetve tanúvallomását. Ezen perdöntő bizonyítékok mérlegelésének mellőzésével az elsőfokú bíróság hiányosan állapította meg a tényállást, amely a helyettesítési díj összecszerúsége körében okszerűtlen jogi következtetés levonására vezetett. E hiányos bizonyítékértékelésből fakadóan a törvényszék tévesen hivatkozott a felperes bizonyítási kötelezettsége teljesítésének hiányára. Ezzel szemben a peradatok összessége – különösen a 4-6 órás időkeretet valószínűsítő munkáltatói nyilatkozat és a tanúvallomással igazolt munkamegosztás – éppen azt támasztotta alá, hogy a betöltetlen álláshely feladatainak döntő, érdemi hányadát ténylegesen a felperes látta el. E sikeres felperesi bizonyítást követően – a perjogi szabályok értelmében – az alperest terhelte az ellenbizonyítás kötelezettsége arra nézve, hogy a helyettesítés csekélyebb feladatra terjedt ki, vagy az csupán minimális többletterhelést jelentett; az alperes erre irányuló bizonyítása azonban a fentiek szerint sikertelen maradt. Ennélfogva a perben bizonyított tények – nevezetesen, hogy a felperes nem pusztán eseti jelleggel, hanem a közszolgálati jogviszonya teljes időtartama alatt folyamatosan, egy korábban napi 4-6 órás időráfordítást igénylő teljes munkakör érdemi, komplex és szakvizsgálathoz kötött feladatait (anyakönyvvézetés, választási feladatok, érdemi határozathozatal) látta el az aljegyzői munkaköre mellett, a munkavégzés szakszerűségét illetően pedig kifogás nem merült fel – egyértelműen olyan nagyságrendű többletterhelést igazolnak, amely a törvényi sáv alsó határától (25%) való jelentős eltérést, és a felperes által indítványozott 50%-os díjmérték megállapítását indokolja. Visszaulva a [29]-[30] bekezdésekben rögzített perjogi keretekre, mindez azt jelenti, hogy az elsőfokú bíróság – amikor a fent hivatkozott bizonyítékokat figyelmen kívül hagyta, és ezek hiányában okszerűtlen következtetést vont le a helyettesítési díj megállapítandó mértékére vonatkozóan – megsértette a Kp. 78. § (2) bekezdését, amely eljárási jogszabálysértés a fellebbezés folytán az ítélet érintett részének érdemi felülbírálatát tette szükségessé.

[39] A helyettesítési díjra vonatkozó ítéleti megállapításokat követően az ítéltábla a jogviszony megszüntetésének jogellenessége tárgyában előterjesztett fellebbezési érvelést vizsgálta. E körben kiemeli, hogy a méltatlanság [Kttv. 63. § (2) bekezdés a) pont] anyagi jogi alapját a Kttv. 64. § (1) bekezdésében rögzített generálklauzula határozza meg, amely a bizalom súlyos rombolására objektíve alkalmas magatartást, nevezetesen azt a magatartást írja körül, amely „alkalmas arra, hogy [...] a betöltött beosztás tekintélyét vagy a munkáltató jó hírnevét, illetve a jó közigazgatásba vetett bizalmat súlyosan rombolja, és emiatt nem várható el, hogy a munkáltató a jogviszonyt fenntartsa”. Ezen, a munkáltató szubjektív értékítéletén alapuló tényállás alkalmazásának objektív eljárásjogi és bizonyítási korlátját a Kttv. 63. § (3) bekezdése rögzíti, amely egyértelműen a munkáltatóra telepíti annak terhet, hogy bizonyítsa: „a felmentés indoka valós és okszerű”.

[40] E garanciális követelmény alapvető dogmatikai korlátot állít a munkáltató értékítéletén alapuló méltatlansági generálklauzula alkalmazása elé, biztosítva, hogy a jogviszony megszüntetése ne önkényes, hanem objektív tényeken és racionális összefüggéseken alapuljon. A „valóság” követelménye e tényállás-specifikus kontextusban azt jelenti, hogy a munkáltató köteles az indokolásban olyan konkrét, tárgyszerűen ellenőrizhető magatartásokat – kijelentéseket, cselekményeket vagy mulasztásokat – rögzíteni és a perben kétséget kizáróan bizonyítani, amelyek a felmentés ténybeli alapjául szolgálnak. Az „okszerűség” követelménye teremti meg a logikai és egyben arányossági kapcsolatot a bizonyított tényállás és a méltatlanság mint súlyos jogkövetkezmény között. E körben a munkáltatónak azt is igazolnia kell, hogy a valóságnak bizonyult magatartás – annak tárgyi súlyánál, jellegénél, ismétlődésénél és az elkövetés körülményeinél fogva – arányos és logikailag is megalapozza azt a következtetést, hogy az objektíve kimeríti a Kttv. 64. § (1) bekezdésében rögzített, a bizalom súlyos rombolására vonatkozó törvényi többlettényállást. A méltatlanságra alapított felmentés következésképpen kizárólag akkor minősül jogszerűnek, ha a bizonyított konkrét tény (valóság) súlyánál és összhatásánál fogva (okszerűség) ésszerűen alátámasztja a Kttv. 64. § (1) bekezdésében rögzített többlettényállási elemet, azaz a bizalom helyrehozhatatlan és súlyos megrendülésének tényét, és ezáltal okszerűen igazolja azt, miszerint „emiatt nem várható el, hogy a munkáltató a jogviszonyt fenntartsa”.

[41] A per tárgyát képező, többes indokoláson alapuló azonnali hatályú felmentés jogszerűségének vizsgálata során az ítéltáblának abból az alapvető dogmatikai tételből kellett kiindulnia, hogy a jogviszony megszüntetésének jogszerűségéhez a Kttv. alapján elegendő, ha a munkáltatói jognyilatkozatban megjelölt indokok közül legalább egy, önmagában is elégséges törvényi ok valós és okszerű. Amennyiben a munkáltatói döntés meghozatalakor legalább egy ilyen törvényi ok fennállt, a jogviszony megszüntetésére vonatkozó munkáltatói jogosultság megnyílik, és a jognyilatkozat érvényesen kiváltja a célzott joghatást. Ebből következően az a körülmény, hogy a munkáltató a felmentésben esetlegesen más, utóbb valótlannak bizonyuló vagy elégtelen súlyú indokokat is megjelölt, a fennálló, valós és önmagában elégséges jogalap érvényességét és joghatását nem érinti. E következtetés összhangban áll a konzisztens bírói gyakorlattal (BH2003.211., Mfv.I.10.465/2000., Mfv.X.10.355/2019.). Az ítéltábla ennek kapcsán rögzíti, hogy az Mt. hatálya alatt kimunkált, a többes indokolásra vonatkozó bírói elvek a Kttv. hatálya alá tartozó ügyekben is irányadók. Az indokolási kötelezettség, a bizonyítási teher és a jogviszony megszüntetés jogkövetkezményeinek dogmatikai szerkezete ugyanis a két törvényben lényegileg azonos alapokra épül, így a Kúria Mt.-n alapuló esetjoga a közszolgálati perekben is zsinórmértékül szolgál. Mindez a perbeli ügyre vetítve azt jelenti, hogy az a körülmény, miszerint az elsőfokú bíróság nem valamennyi felmentési ok fennállását állapította meg (hanem csupán az ügyfelekkel, kollégákkal szembeni nem megfelelő bánásmódot, valamint a kompetenciahiány hangoztatását), önmagában nem zárja ki a felmentés jogszerűségének megállapítását, feltéve, hogy az általa valóságnak és okszerűnek talált indokok önmagukban is elegendő súllyal bírnak a jogviszony megszüntetéséhez.

[42] Az ügy konkrét részleteire rátérve, a felperes fellebbezésében az ügyfelekkel való tiszteletlen bánásmód körében azt kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság erre vonatkozó következtetése alaptalan és iratellenes, mivel azt a bizonyítékok okszerűtlen értékelésével állapította meg. Ezen érvelésének fókuszában a rágcslóirtással kapcsolatos közegészségügyi ügyben felvett tanúvallomások téves értékelése állt, amely állítása megalapozottságát azonban

a periratok cáfolják. tanú1 tanú a peranyag részét képező vallomásában egyértelműen arról nyilatkozott, hogy az eset során „az ügyfelek felháborodva mentek ki, hogy hogyan lehet így viselkednie az aljegyzőnek”, majd azt is előadta, hogy „tanú3 lépett utánuk, hogy a kedélyeket csillapítsa” végül pedig összegzésképpen azt vallotta, hogy „az aljegyző nem megfelelő hangnemben beszélt velük, kiabált”. Jóllehet tanú2 tanú – a fellebbezésben hivatkozottaknak megfelelően – valóban úgy nyilatkozott, hogy nem kiabálás, hanem „vehemensebb szóváltás” történt, azonban az ítéltábla megítélése szerint a kifogásolt magatartás e minősítése sem alkalmas a felperes felelősségének kimentésére, minthogy a „vehemensebb szóváltás” tényének elismerése dogmatikailag nem semlegesíti a kérdéses magatartás tiszteletlen jellegét. Egy aljegyzői beosztást betöltő köztisztviselőtől az ügyfélkapcsolatok kezelésének körében ugyanis elvárható a semleges, higgadt és a beosztás tekintélyét tükröző kommunikáció, amely alapvető hivatásetikai követelménynek a tanú által is megerősített indulatos, vehemens hangvételi vita – függetlenül annak pontos akusztikai intenzitásától – éppúgy nem felel meg, mint a nyílt kiabálás.

[43] tanú3 tanú úgyszintén nyilatkozott az esetről, amely vallomás azonban az ítéltábla megállapítása szerint ellentmondásos, mert bár a tanú az előadása szerint nem hallotta, hogy a felperes az eset során kiabált volna, ugyanakkor azt is előadta, hogy az „[ügyfelek hangoskodtak] és egymást túlkiabálva mondták a magukét”, majd az ügyfelek után lépve, azzal igyekezett csillapítani őket, hogy „lehet, hogy hangosabb volt a hangnem, de ki fogunk menni és ki fogjuk vizsgálni az ügyet”, amely fordulat okszerű értelmezése szerint – bár retorikailag cáfolni igyekszik a felperes emelt hangú fellépését – valójában éppen azt támasztja alá. Hiszen az ügyfelek részére tett, szabadkozó jellegű („lehet, hogy hangosabb volt a hangnem”) kijelentése logikailag kizárólag a velük szemben fellépő felperes magatartására vonatkozhatott, mivel életszerűtlen és okszerűtlen az a feltételezés, hogy az ügyfeleknek a saját hangnemük miatt tett volna ilyen mentegető célzatú megjegyzést. Valójában a nyilatkozat e kontextusban egyértelműen az ügyfelek által sérelmezett hivatali fellépésre, azaz a felperes magatartására reflektálhatott. Ezt a következtetést erősíti az is, hogy a tanú ezen magyarázkodó jellegű megjegyzést azonnal egy érdemi ígérettel („ki fogunk menni”) egészítette ki, amely egyértelműen arra utal, hogy az ügyfelek felháborodását nem a saját, hanem a felperes általuk sérelmezett, indulatos hangneme váltotta ki, és a tanú éppen ezt a felperesi magatartást, illetve annak az ügyfelekre gyakorolt hatását igyekezett kompenzálni. Az ítéltábla álláspontja szerint szintén belső ellentmondást hordoz a tanúnak az a – fellebbezésben is hivatkozott – kijelentése, amely szerint a két ügyfél valójában egymást „hergelte fel” a felperes azon kijelentése nyomán, hogy a rágszálók elszaporodását az ingatlanon hagyott termény okozhatja. Nem életszerű és logikailag sem alátámasztható ugyanis az a forgatókönyv, amely szerint a közös panasztétel céljából, egyetértésben megjelenő ügyfelek egy, a hatóság képviselőjétől származó tényközlés hatására egymás ellen fordulnának. Az okszerű és életszerű ténybeli következtetés – összhangban az előbbieken kifejtettekkel és tanú1 vallomásával – sokkal inkább az, hogy az ügyfelek felháborodását és indulatát nem egymás magatartása, hanem éppen a felperes általuk tiszteletlennek ítélt fellépése váltotta ki.

[44] tanú1 a felperesnek az ügyfelekkel való hivatali érintkezése során tanúsított általános magatartása körében arról is beszámolt, hogy a felperes „volt amikor kiabált az ügyfelekkel, volt amikor úgymond csak emelkedett hangerővel, emelkedett hangnemben beszélt velük”. Felidézett egy olyan konkrét esetet is, amikor az ügyfél azt kérdezte tőle, „be

merjen-e jönni”, mert az aljegyző korábban azzal utasította el, hogy „ha lesz kedve”, akkor csinálja meg az ügyét. Előadása szerint tanú5 kolléganője javasolta az ügyfélnek, hogy beszéljen vele, mivel 2023. december 13-tól már neki is volt anyakönyvvezetői szakvizsgája; amely körülmény az esetet időben 2023. decemberére vagy 2024. januárjára datálja. tanú2 tanú olyan esetről tett vallomást, amikor a felperes az ügyfeleket a gyöngyösi hivatalba irányította azzal, hogy „miért szombati napon, miért nem munkanapon” jönnek, amely magatartás – az ítéltábla megítélése szerint – nyilvánvalóan szintén nem egyeztethető össze a Kttv. 9. § (1) bekezdéséből fakadó, a köz szolgálatának elsődlegességén és a jó közigazgatásba vetett bizalom fenntartásán alapuló, udvarias, türelmes és ügyfélközpontú kommunikációs kötelezettséggel.

[45] A tanú annak dacára, hogy a vallomása korábbi szakaszában még akként nyilatkozott, hogy a felperes részéről tiszteletlen magatartást személyesen nem észlelt, beszámolt egy további olyan konkrét esetről, amelynek során a felperes a segélyért jelentkező ügyfélnek azt a kijelentést tette, hogy „elmehet dolgozni és nem a segélyből kell élni”, amely megnyilvánulást a tanú „embertelennek” minősített. A tanú vallomása szerint a szóban forgó közlés – figyelemmel arra, hogy azt az irodájából is hallotta – „hangos volt”. A felperes, miközben az emelt hang használatát vitatta, az eset ténybeli alapját maga is elismerte, előadva, hogy az ügyfélnek „én mondtam, hogy nem segít semmit, hogy kéthavonta bead kérelmet 10.000.- Ft segélyre, sehova nem vezet”, amihez magyarázatként hozzáfűzte, hogy e fellépésének hatására az ügyfél és a felesége is elmentek dolgozni. A felperes a per másodfokú tárgyalásán is állította, hogy a megszólalása során a segítő szándék vezette, ez azonban – még ha ezen indíték valós is – nem menti a szóban forgó magatartását, minthogy az ügyfél élethelyzetének szubjektív, kioktató jellegű minősítése, még segítő szándék fennállása esetén is összeegyeztethetetlen a közszolgálat pártatlanságával, sérti az ügyfélnek az eljárás során őt megillető emberi méltóságát, és alkalmas a közigazgatásba vetett közbizalom megingatására. tanú4 tanú hasonlóképpen arról nyilatkozott, hogy bár személyesen nem tapasztalta, de hallomásból tudomása volt arról, hogy a felperes a hivatal folyosóján indulatosan kommunikált ügyfelekkel. személy1 polgármester úgyszintén hasonló esetekről számolt be; előadása szerint hallotta amint a felperes az ügyfelet kiabálva „megmondtam már, hogy menjenek máshova”, illetve „miért engem zaklatnak” kijelentésekkel utasította a gyöngyösi kormányhivatalhoz. Végezetül az alperes törvényes képviselője a meghallgatása során ugyancsak megerősítette, tudomása volt arról, hogy a felperes az ügyfelekkel való érintkezése során kiabál.

[46] A felperes a fellebbezésében vitatta a munkáltató, illetve az elsőfokú bíróság azon megállapítását is, amely szerint a munkatársakkal szemben tiszteletlen magatartást tanúsított volna. E körben az ítéltábla rögzíti, hogy tanú1 tanú bár kijelentette, hogy vele a felperes nem volt tiszteletlen, azonban tudomással bírt olyan esetről, amikor a felperes tanú2-vel kiabálásba torkollóan vitatkozott, illetve amikor egy másik hivatal anyakönyvvezetőjével szemben tanúsított tiszteletlen hangnemet (17. sorszámú jkv. 13-14. oldal). Ez utóbbi ugyan nem a felperes szűkebb munkaszervezetén belüli, közvetlen kollégáival való konfliktust, illetve tiszteletlen magatartást valósít meg, mindazonáltal – tekintettel arra, hogy a közigazgatási hivatali rendszeren belüli szakmai kapcsolattartás keretében történt – objektíve éppúgy rávilágít a felperesnek a szervezeti konfliktusok kezelése során alkalmazott kommunikációs stratégiájára és együttműködési készségének hiányosságaira, amelyek általános jelleggel utalnak a konfliktushelyzetekben megnyilvánuló konfrontatív

kommunikációs mintázatára. A felperes azon védekezése pedig, miszerint e magatartását az érintett kolléganő provokatív, őt „ledorgáló” fellépése váltotta ki, nem menti ki a felelősség alól, a köztisztviselői jogviszony etikai és jogi keretei között ugyanis a szakmai nézeteltérés vagy akár a kritika sem alapozhat meg olyan magatartást, amely a kollegialitás és a kölcsönös tisztelet alapvető normáit sérti, és ezáltal az aljegyzői hivatás méltóságával és tekintélyével összeegyeztethetetlen.

[47] A felperes kolléganőkkel szembeni tiszteletlen magatartásának körében kiemelt súllyal bíró epizódként merült fel a tanú5 szabadságkivételével összefüggő eseménysor. Ezzel kapcsolatban tanú2 tanú arról számolt be, hogy az eset során hárman tartózkodtak az irodában, és a vita tárgyát a szabadság kivételének rendje képezte. Emlékezete szerint kiabálás nem történt, azonban a vitát „hevesebb hangvételű kommunikációként” jellemezte, amelynek során „nem nyugodtan, nem szépen folyt a beszéd”. Vallomása szerint az eset azzal zárult, hogy a felperes a helyszínről távozva „az ajtót maga után becsapta”. tanú3 tanú – aki egy szomszédos irodából észlelte az incidenst – úgy nyilatkozott, hogy az eset során két kolléganője folytatott emelt hangú vitát, ugyanakkor arra nem emlékezett, hogy a felperes is emelt hangon beszélt volna, sem pedig arra, hogy az ajtót bárki is becsapta volna. Az ítéltábla álláspontja szerint e vallomás mellett, hogy ténybelileg alátámasztja az érintett kolléganők emelkedett hangvételű kommunikációját, egyszersmind – annak bizonytalan, tartalmilag fragmentált voltára tekintettel („arra konkrétan nem emlékszem”) – önmagában nem zárja ki annak lehetőségét, hogy a felperes maga is emelt hangon kommunikált. Sőt, az általános életpasztalattal ellentétes lenne és logikailag sem alátámasztható az a feltételezés, miszerint két, – a peradatok szerint – egymással közvetlen konfliktusban nem álló munkatárs bármiféle külső kiváltó ok, nevezetesen a felperesi magatartás nélkül, kizárólag saját indítatásból kezdett volna emelt hangú vitába, figyelemmel arra is, hogy a vita tárgya nem a két munkatárs egymás közötti viszonya volt. A felperes passzív, pusztán elszenvedő pozíciójának feltételezésével ellentétes következtetés levonását alapozza meg a felperes által az eset kapcsán előadott azon körülmény is, amely szerint a polgármester kifejezett ösztönzésére „vállalta fel” a szabadságkivétellel kapcsolatos „konfliktust” (17. sorszámú jkv. 18. oldal utolsó bekezdés), amely tény szintén a vita kialakulásában és eszkalálódásában betöltött aktív szerepére utal. E körben figyelembe veendő tanú4 vallomása is, aki bár az eseménynél nem volt jelen, azonban a vitában résztvevő egyik kolléganőjétől, tanú5től hallomás útján tudomást szerzett arról, hogy a felperes az eset során indulatosan beszélt vele. Mindez összességében – figyelemmel a felperes ügyfelekkel és kollégákkal szemben tanúsított, korábban részletezett kommunikációs sémájára – tanú2 vallomását támasztja alá. Az ítéltábla a bizonyítékokat együttesen értékelve végül arra a következtetésre jutott, hogy a szóban forgó eset során a felperes is olyan konfrontatív, a hivatali kommunikáció során elvárt tárgyilagosságot nélkülöző magatartást tanúsított, amely túllépte a köztisztviselői hivatással összeegyeztethető kollegiális viselkedés kereteit.

[48] A fentiekkel egybevágó ténybeli következtetés levonására adott alapot a település polgármesteri tisztségét betöltő személy1 vallomása is, aki – miután a munkavégzési helye ugyancsak a Kirendeltség épületében volt található – közvetlen és rendszeres tudomással bírt a hivatali légkörről. Előadása szerint heti rendszerességgel fordultak elő olyan esetek, amikor a felperes a kolléganőivel szemben emelt hangon, adott esetben kiabálva beszélt, amely megnyilvánulásokat maga is közvetlenül észlelte. A tanú negatívumként értékelte „azt, ahogy beszélt a kolléganőkkel, a stílus[t], a hangerő[t], a hangnem[et]”, továbbá állította, hogy a

felperes rendszeresen azt hangoztatta: „neki kell mindent csinálni és hogy ő az egyetlen írástudó a hivatalban”. Ezt a magatartást támasztotta alá tanú2 tanú is a vallomásában, aki szerint a felperes kijelentette, hogy „ha gondolkodtató feladatot kell csinálni, akkor azt mindet” neki kell elvégeznie, ami a tanú értékelése szerint a semmibevételüket jelentette. személy1 vallomása ily módon – összhangban a korábban részletezett, az ügyfeleket érintő esetekkel és a Kirendeltség többi dolgozójának nyilatkozatával – kétséget kizáróan alátámasztotta a felperesnek mind az ügyfelekkel, mind a hivatal dolgozóival szemben tanúsított tiszteletlen és lekezelő magatartásának tényét.

[49] Az ítéltábla álláspontja szerint alaptalan a felperesnek azon eljárásjogi kifogása, amellyel a polgármester tanúvallomásának perbeli felhasználhatóságát a periratok – így különösen a korábbi tárgyalási jegyzőkönyv – tartalmának megismerése, illetve a munkáltatói jogköre okán vonta kétségbe. A felperes e kifogásával szemben hangsúlyozandó, hogy a Kp. 78. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 284-299. §-ai nem tartalmazzak olyan kizáró okot, amely a tanúvallomás felhasználhatóságát önmagában a periratok – így a korábbi tárgyalási jegyzőkönyv – előzetes megismerésére tekintettel kizárná; e körülmény legfeljebb a bizonyíték értékelése, annak bizonyító ereje, nem pedig a bizonyítékkénti felhasználhatósága körében értékelendő. A jelen ügyben azonban e körülménynek csekély a perjogi jelentősége, mivel személy1 polgármesternek a munkáltatói jogkör gyakorlójaként és a felmentést tartalmazó okirat aláírójaként a per tárgyi alapját képező ténybeli összefüggéseket, a felmentés indokait és a releváns magatartások kontextusát a periratoktól függetlenül is részleteiben kellett ismernie, így vallomásának lényegi alapját saját közvetlen tapasztalatai képezték, nem pedig a peranyagból való „felkészülés”. Hasonlóképpen nem foghat helyt az az érvelés sem, miszerint a munkáltatói jogkör gyakorlása önmagában kizárná a tanúkenti meghallgatást vagy csorbítaná annak érvényességét: a perjogi szabályok ugyanis ilyen kizáró okot nem ismernek, a munkáltatói pozíció legfeljebb a szavahihetőség és az elfogulatlanság értékelésekor, a teljes bizonyítékanyaggal egybevetve bírhat jelentőséggel. A fellebbezés azon ténybeli állítása pedig, amely szerint a Kirendeltség munkavállalóinak vallomásai nem támasztották alá a felperes tiszteletlen, lekezelő hangnemét, ellentétben áll a peranyaggal. A tanúvallomások összessége – beleértve tanú1, tanú2, tanú3 és tanú4 előadását is – ugyanis konzisztens módon erősíti meg személy1 vallomásának lényegi elemeit. E körben az ítéltábla rámutat, hogy a tanúk ugyan magukkal szemben közvetlenül nem, de más kolléganők irányába megerősítették a konfliktusok fennálltát, amely ténybeli alap – különös tekintettel a szabadságkivétel kapcsán részletezett, ajtóbecsapással záruló incidensre – összhangban áll a polgármester által is észlelt, a felperesnek felrótt indulatos kommunikációs stílussal.

[50] A fentiekkel összefüggésben különös figyelmet érdemel tanú2 felperesre vonatkozó azon nyilatkozata, amely szerint „[v]olt olyan, hogy mondtam neki, hogy tudom, hogy ő a főnök, de én idősebb vagyok, nő vagyok és nem szoktak kollégák egymással így beszélni. Lekezelő volt. Nem volt egy jó légkör az irodában”. Ez a vallomás – a korábban feltárt bizonyítékokkal összhangban – az értékelt tényállási elemek koherens láncolatába illeszkedve jelzi a felperesi kommunikáció konfliktusos helyzetekben tapasztalt konfrontatív tendenciáit. Kétségtelen tény – amelyre a felperes fellebbezésében helytállóan hivatkozott –, hogy a perben több tanú is (tanú1, tanú3) arról számolt be, hogy tanú2-nek „erős hangja” van, amelyet egyébként a tanú maga is elismert, s hogy korábban a közmunkásokkal és más kolléganőjével is volt vitája. Hasonlóképpen tényként rögzíthető, hogy tanú3 tanú azt vallotta,

hogy a feszült munkahelyi légkör elsődlegesen annak volt köszönhető, hogy a két kolléganő (tanú5 és tanú2) nem tisztelték, és nem fogadták el a felperest vezetőjüknek, azonban ezen okfejtését azon releváns ténybeli kontextusban vezette be, miszerint a rossz munkahelyi „légkörbe belejátszott az aljegyző úr magatartása is”, amely körülmény egyértelműen utal – a tanúi észlelés szerint is – a felperesnek a feszültség kialakulásában játszott, szintén felróható szerepére. E körben az ítéltábla hangsúlyozza, hogy a köztisztviselőt a Kttv.-ben rögzített, a hivatásához méltó magatartás tanúsításának kötelezettsége – mint objektív, feltétlen mérce – akkor is terheli, ha a munkaszervezeten belüli más személy (akár másik köztisztviselő) magatartása szintén felróható vagy a kollegiális normákat sértő (provokatív) jellegű. A kollegiális együttműködés normáinak mások általi esetleges megsértése semmilyen körülmények között nem ad felmentést a köztisztviselőnek a saját, a jogszabályoknak és az etikai elvárásoknak megfelelő, tisztelettudó kommunikáció kötelezettsége alól. Ezen elvárás pedig fokozottan érvényesül egy vezetői, aljegyzői pozíciót betöltő személynél, akitől elvárható, hogy az irányítása alá tartozó munkavállalókkal fennálló konfliktushelyzeteket a megfelelő mederben tartsa, és ne maga váljon azok egyik aktív, indulati szereplőjévé vagy éppen annak kiváltó okává.

[51] A fentiekben részletezett tanúvallomások egyenkénti és összességükben történő értékelése nyomán az ítéltábla azt állapította meg, hogy ámbár a vallomások között – az események időbeliségéből és szubjektív felidézésének nehézségéből fakadó, az életszerű eltérések keretein belül maradó – kisebb különbségek észlelhetők, és egyes tanúknál a hivatali lojalitásból vagy konfliktuskerülésből fakadó mérséklő attitűd is tetten érhető, ezen eltérések azonban nem bontják meg a bizonyítási anyag belső koherenciáját. Ezzel szemben a vallomások összességükben a felperes magatartásának megítélése szempontjából azonos irányba mutatnak, és a lényeges ténykérdésekben egységes, koherens képet adnak. Mindezek folytán a közvetlen észlelésen alapuló vallomások egyirányú tartalma szinergikusan erősítette egymást, egyúttal olyan konzisztens ténybeli keretet teremtett, amely hitelességgel és bizonyító erővel ruházta fel a nem közvetlen észlelésből származó információkat is. E körben az ítéltábla rámutat, hogy a közigazgatási perben a Kp. mögöttes szabályaként alkalmazandó Pp. alapján a szabad bizonyítás elve érvényesül. E rendszer dogmatikai alapja az, hogy a magyar eljárásjog a bírói meggyőződésre és a bizonyítékok szabad mérlegelésének elvére épül [Pp. 279. § (1) bekezdés], és a jogszabály főszabály szerint nem korlátozza a felhasználható bizonyítási eszközök körét, így nem zárja ki per definitionem a nem közvetlenül észlelt információkat a bizonyításból. Következésképpen a bíróság felhasználhatja a közvetett információkat is a tényállás megállapításához, de azok bizonyító erejét a per összes adatával összevetve, a forrás közvetett jellegére tekintettel értékeli. Márpedig a perbeli esetben e közvetett bizonyítékként értékelendő vallomásrészek is illeszkednek a közvetlen tapasztalásokon alapuló, egységes képbe, azt megerősítve és kiegészítve. Az ítéltábla rámutat továbbá arra, hogy önmagában az a körülmény, amely szerint a felperes és tanú2 tanú között esetlegesen feszültség állt fenn, nem eredményezi automatikusan a tanú elfogultságát, és így nem alapozza meg a vallomásának bizonyítékként való figyelmen kívül hagyását (mellőzését). Ennek indoka egyrészt az, hogy a konkrét esetben ez a feszültség, illetve annak nem megfelelő kezelése éppen része a felperessel szemben felhozott és a per tárgyát képező, kifogásolt magatartásnak, másrészt – és legfőképpen – az, hogy a tanú vallomásának lényegi állításait a perben meghallgatott többi tanú előadása is alátámasztotta.

[52] A beszerzett bizonyítékok, valamint a lefolytatott és a fentiekben részletezett bizonyítékértékelés szintéziseként az ítélőtábla arra a következtetésre jutott, hogy – a fellebbezési érveléssel ellentétben – a perben kétséget kizáróan bizonyítást nyert a felperes terhére rótt, mind az ügyfelekkel (pl. az ún. patkányos ügy), mind a közvetlen munkatársakkal (pl. a szabadságkivételi vita, lekezelő kommunikáció) szemben tanúsított indulatos, tiszteletlen és a hivatali rendet sértő magatartás. Ez a bizonyított, tendenciózus magatartássorozat összeegyeztethetetlen azzal a fokozott etikai és szakmai mércével, amelyet a Kttv. a köztisztviselői hivatással – különösen egy aljegyzői vezetői beosztással – szemben megkövetel. E kiemelt jogállás dogmatikai lényege ugyanis nem merül ki a pusztá feladatellátás szakszerűségében, hanem annak immanens részét képezi a közszolgálat tekintélyének és a jó közigazgatásba vetett bizalomnak a személyes magatartás útján történő megóvása és erősítése, amely kötelezettség a konfliktusos helyzetek professzionális, indulatmentes és higgadt kezelését szintúgy feltételezi. Mindezekből következően a felperes vizsgált magatartása – amelynek során a kollégialis és ügyfélkapcsolati vitákat és érintkezéseket nem a hivatali hierarchiának és a szolgáltató közigazgatás elvének megfelelően, hanem konfrontatív, indulati alapon, a beosztás tekintélyét sértő módon kezelte – közvetlenül és súlyosan sérti a Kttv.-ben rögzített azon alapvető kötelezettséget, amely szerint a köztisztviselő köteles a hivatásához méltó magatartást tanúsítani és tartózkodni minden olyan megnyilvánulástól, amely alkalmas a munkáltató jó hírvének vagy a közigazgatásba vetett bizalomnak a megingatására.

[53] E megállapításon a fellebbezésben hivatkozott „időrendiség” kérdése sem változtat, mivel pusztán az a körülmény, hogy a kifogásolt megnyilvánulások a próbaidő leteltét követően fokozódtak-e vagy sem, önmagában – a Kttv. 64. § (3) bekezdése szerinti jogvesztő határidők betartottságának vitatása hiányában, és figyelemmel arra a perben kifejezetten nem vitatott tényre, hogy a kifogásolt magatartások személyl polgármester által a próbaidő lejártát megelőzően a felperes számára adott jelzés ellenére a próbaidőn túl is egyértelműen folytatódtak – nem bír érdemi relevanciával. Az utóbbi, próbaidőn túl tanúsított magatartások körébe tartozik például az a korábban (a jelen ítélet [44] bekezdésében) már részletezett eset is, amikor a felperes az ügyfél ügyének intézését attól tette függővé, hogy ahhoz lesz-e kedve.

[54] A felperes fent részletezett magatartásai kapcsán – a Kttv. 64. § (1) bekezdésében rögzített többlétevényállási elem fennállásának vizsgálata körében – az is megállapítható, hogy a felperes e megnyilvánulásai közvetlenül kérdőjelezték meg azt a személyes és szakmai integritást és hitelességet, amely az aljegyzői beosztás – mint a helyi igazgatás egyik reprezentatív, bizalmi pozíciója – betöltéséhez elengedhetetlen. Az ügyfelek szemében az ilyen kommunikáció azt a látszatot keltheti, hogy a hivatali döntéshozatal önkényes, hangulati elemekhez kötött, nem a jogszerű, pártatlan és szolgáltató közigazgatás alapelveit tükrözi, ezáltal objektíve alkalmas a munkáltató – mint helyi közhatalmi szerv – jó hírvének csorbítására és a jogkereső állampolgároknak a közigazgatási intézményrendszerbe vetett bizalma megingatására. A belső szervezeti relációkban a tartósan feszült, lekezelő hangnem, a szakmai együttműködést bomlasztó, önmagát kiemelő attitűd pedig a hivatali szervezet belső kohézióját és hatékony működését rombolja, a vezetői példamutatás követelményével ellentétes, és azt az elfogadhatatlan üzenetet hordozza, hogy a közigazgatási feladatellátásban elfogadható a méltatlan bánásmód és a kollegialis tisztelet hiánya. Ezen egymást erősítő ténybeli elemek összességükben – figyelemmel az aljegyzői beosztás kiemelt reprezentatív és

felelősségteljes voltára – objektíve kimerítik a hivatkozott rendelkezés által megkívánt többlettényállási elemet: alkalmasak arra, hogy az általa betöltött beosztás tekintélyét, a munkáltató jó hírnevét, valamint a jó közigazgatásba vetett bizalmat súlyosan rombolják, és ezáltal a jogviszony fenntartását ésszerűen kizárják. Mindez azt eredményezi, hogy a felperes a méltatlanságot megalapozó fenti indokok valóságát és okszerűségét a fellebbezésében előadott érvelésével nem tudta megdönteni, ennek folytán – a [29]-[30] bekezdésben kifejtett felülbírálati keretekre is figyelemmel – nem volt törvényes alap az elsőfokú bíróság ítéletének ezen, érdemben helytálló része megváltoztatására.

[55] Az ítéltábla a következőkben vizsgálta az elsőfokú bíróság által a felmentés alapjaként elfogadott további felmentési indokokat is, amelyekkel összefüggésben rögzíti, hogy az e körben hivatkozott, a „feladatkörébe tartozó ügyekkel kapcsolatban rendszeresen hangoztatja, hogy azokhoz nem ért” és a „képviselő-testületi ülésen kijelentette, hogy a feladatkörébe tartozó költségvetési kérdésekhez nem ért” indokok lényegükben ugyanazon magatartás (nevezetesen a szakmai kompetencia hiányának kinyilvánítása) két eltérő megnyilvánulásának tekinthetők, amelyek így dogmatikailag egyetlen, egységes okra vezethetők vissza. Azt is rögzíti, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének [75] bekezdésében szereplő „a felperes feladatkörébe is tartozó kérdésekben nem nyújtott segítséget a munkatársainak, más ügyintézőkhöz küldte őket” magatartás nem azonosítható az előbbi felmentési okkal, mert a két magatartás dogmatikailag eltérő: míg a szakmai kompetencia hiányának kinyilvánítása a felperes szubjektív tudatállapotára és vélt képességeire vonatkozó közlés, addig a segítségnyújtás megtagadása és a munkatársak elküldése egy konkrét, a munkaköri leírásból fakadó együttműködési kötelezettség aktív megszegését, vagyis egy objektív, ténybeli mulasztást valósít meg, azaz eltérő tényállási természetű. E dogmatikai elhatároláson túlmenően megállapítható az is, hogy ez utóbbi, az elsőfokú bíróság által felhívott magatartás a felmentés indokolásában eredetileg nem szerepelt. Ennek következményeként – figyelemmel az okhoz kötöttség elvére és az indokok utólagos bővítésének tilalmára – a szóban forgó magatartás a jogviszony megszüntetését nem alapozhatja meg, ezért arra az elsőfokú bíróság az ítéletében megalapozatlanul, a felmentési okok perjogi keretein túlterjeszkedve tett utalást. Mindezekre figyelemmel az ítéltábla ez utóbbi – az eredeti munkáltatói indokolásból hiányzó – magatartás ténybeli megvalósulását, és a fellebbezés ezzel kapcsolatos, a bizonyítékokat vitató érvelését, mint az ügy érdemi megítélése szempontjából relevanciával nem bíró körülményt, a továbbiakban nem vizsgálta.

[56] Mindezeket követően – a felmentés indokaként megjelölt, a szakmai kompetencia hiányának hangoztatásában megnyilvánuló tényállási elem vizsgálatára áttérve – az ítéltábla azt állapította meg, hogy az elsőfokú bíróság e felmentési ok fennállására vonatkozó következtetését lényegében két bizonyítékra alapozta. Egyrészt tanú4 tanú azon vallomására, amely szerint a felperes a jogviszonya kezdetén akként nyilatkozott, hogy nem ért a gazdálkodáshoz, illetve a költségvetéshez; másrészt arra a képviselő-testületi ülésen tett nyilatkozatára, amelynek során egy, a költségvetést érintő képviselői kérdésre reagálva tartalmilag az előbbivel egyező, a szakmai kompetencia hiányára utaló választ adott. Ez utóbbi esettel kapcsolatban tanú1 tanú – aki az ülésen személyesen is jelen volt – arról számolt be, hogy a képviselők a költségvetés egy adott sorával kapcsolatban intéztek kérdést a felpereshez, aki arra nem tudott érdemi választ adni, és helyette azt a kijelentést tette, hogy „ő nem könyvelő, nem ért hozzá”.

[57] Az ítéltábla álláspontja szerint a „kompetencia hiányának hangoztatása” mint felmentési ok dogmatikai értékelése során három, egymástól eltérő esetkört kell megkülönböztetni. Az első esetkör azt a magatartást öleli fel, amikor a kormánytisztviselő széles körben – akár a hivatali szervezeten kívül, nyilvános vagy fél-nyilvános kommunikációs térben is – indokolatlanul és visszatérő jelleggel hangoztatja a feladatköréhez tartozó ügyekben való járatlanságát. Ez a magatartás, mivel a közszolgálat tekintélyének rombolására és a hivatalos működés iránti közbizalom aláásására objektíve alkalmas, a Kttv. 64. § (1) bekezdése szerinti méltatlanság megállapítását alapozhatja meg. Ezzel szemben eltérő jogi megítélés alá esik az a második eset, amikor a kormánytisztviselő egy-egy speciális szakterületi kérdésben (pl. pénzügyi-könyvelési) tárgyszerűen, az illetékes szakügyintéző vagy döntéshozó felé jelzi kompetenciahatárait. Az ilyen, célhoz kötött közlés – feltéve, hogy nem társul a feladatellátás szándékos megtagadásával – nem minősül méltatlanságnak, sőt, a felelős és jogszerű feladatellátás garanciális elemeként értékelendő. Végezetül, mindkét előzőtől eltérő harmadik esetet jelent, ha a szakértelem hiányára történő hivatkozás rendszeres, a munkaköri alapfeladatok lényegére kiterjedő, a hiányosság pótlására irányuló törekvés hiánya mellett ténylegesen a kötelezettségek tartós, érdemi nemteljesítéséhez vezet. Ez az esetkör már a Kttv. 63. § (2) bekezdés b) pontja szerinti alkalmatlanság törvényi tényállását meríti ki, amely – hangsúlyozottan egy, a méltatlanságtól dogmatikailag elkülönülő – önálló felmentési jogcímet alapoz meg.

[58] Az ítéltábla megítélése szerint a perbeli ügyben – ellentétes bizonyíték hiányában – a rendelkezésre álló peradatokból okszerűen azon következtetés vonható le, hogy a felperes magatartása az előző bekezdés második eseteként megjelölt, tárgyszerű kompetenciahatár-jelzés körébe esik. Megállapítható ugyanis, hogy a felperesnek a jogviszonya kezdetén a gazdálkodási ügyintéző felé tett, a speciális pénzügyi-könyvelési ismeretek hiányára utaló egyszeri nyilatkozata – figyelemmel a felperes eltérő irányú szakmai kvalifikációjára is – nem a munkaköri feladatoktól való elzárkózásként, hanem inkább a feladatellátás érdekében tett, a szakterületek közötti határvonalat kijelölő jelzésként értékelendő. Hasonlóképpen, a képviselő-testületi ülésen elhangzott, a tanú által is megerősített „nem könyvelő” kijelentése sem a költségvetési feladatoktól való általános elzárkózásként, hanem egy konkrét, mélyebb könyvelési-pénzügyi szakértelmet igénylő részletkérdésre („miből tevődik össze”) adott, a saját (jogi) kompetenciájának határait – még az elvárhatóság keretein belül maradó módon – rögzítő válaszként értékelendő, amely így szintén nem alapozza meg a méltatlanság megállapítását. Mindezekből az következik, hogy az elsőfokú bíróság a felmentés ezen indoka kapcsán nem kellő mélységben végezte el a rendelkezésre álló bizonyítékok szükséges, a tények valós kontextusát is feltáró okszerű mérlegelését, amely mulasztás következtében a vizsgált felmentési ok nem felel meg a Kttv. 63. § (3) bekezdésében rögzített okszerűség követelményének. Erre tekintettel az ítéltábla az elsőfokú bíróság e körben téves döntését megváltoztatva a hivatkozott felmentési ok jogszerűtlenségét állapította meg.

[59] Ezen felmentési ok megalapozatlansága azonban a felmentés érdemi jogszerűségét nem érinti. Az ítéltábla a [41] bekezdésben rögzített elvi tételre (mely szerint a felmentés jogszerűségéhez egyetlen valós és okszerű indok is elégséges) figyelemmel megállapította, hogy a [42]-[53] bekezdésekben részletezettek szerint a felmentésben

nevesített egyéb indokok – nevezetesen az ügyfelekkel és munkatársakkal szemben tanúsított tiszteletlen, a hivatali rendet sértő magatartás – a perben bizonyítást nyertek. Mivel e bizonyított magatartások a Kttv. 64. § (1) bekezdésében foglalt méltatlansági tényállást már önmagukban is kimerítik, az ítéltábla összegzőképpen arra a jogi következtetésre jutott, hogy a jogviszony alperes által közölt felmentéssel történt megszüntetése – a részben jogszerűtlen indokolás ellenére – végső soron jogszerűnek minősült.

[60] Mindezekre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel nem támadott részét – a rendkívüli munkavégzés után járó díjazásról való rendelkezést – nem érintette; a fellebbezéssel támadott, a helyettesítési díj megállapítására vonatkozó ítéleti rendelkezést a Kp. 109. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta akként, hogy a helyettesítési díj összegét a keresetben meghatározott tőkeösszegre és annak az elsőfokú ítéletben már rögzített kamataira felemelte; míg a felmentés jogellenességének megállapítása iránti kereseti kérelmet elutasító rendelkezést a Kp. 109. § (1) bekezdése alkalmazásával – az indokolásnak a jelen ítéletben kifejtettekkel történő kiegészítése és pontosítása mellett – helybenhagyta.

[61] Az ítéltábla a felek másodfokú eljárásban felmerülő perköltségeik megtérítésére irányuló kérelméről a Kp. 99. § (3) bekezdése és 35. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 83. § (2) bekezdése alapján rendelkezett. A perköltség arányosítása során, a Pp. 81. § (1)-(2) bekezdései alapján a felek pernyertességi és pervesztességi arányát 55-45%-ban az alperes javára állapította meg, figyelembe véve, hogy a 3.266.000 forint összegű fellebbezési pertárgyértékhez képest a felperes az 1.466.000 forint összegű helyettesítési díj iránti igénye vonatkozásában bizonyult pernyertesnek. Az alperes által a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. § (1) bekezdés a) pontja szerinti jogcímen, a 2024. március 26-án kelt, tartalma alapján ügyvédi megbízási szerződésnek minősülő „Tényállás” elnevezésű okiratban megállapított, a fellebbezési ellenkérelemben felszámított és a másodfokú tárgyaláson pontosított 125.000 forint + áfa ügyvédi munkadíjat és 50.000 forint költségátalányt az ítéltábla – különösen a pertárgy értékére, az ügy jogi komplexitására, a fellebbezési ellenkérelem elkészítésének munkaigényére és a fellebbezés tárgyaláson történt elbírálására is tekintettel –összagszerűségében arányosnak és megalapozottnak ítélte. Ennek megfelelően a nagyobb részben pervesztes felperest kötelezte az alperes javára megállapított perköltségnek a pervesztessége arányában számított hányada megfizetésére.

[62] Az ítéltábla az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 39. § (1) bekezdésében és 46. § (1) bekezdésében meghatározott 261.280 forint összegű fellebbezési illeték viseléséről a felek részleges pernyertességére és pervesztességére tekintettel arányosan rendelkezett. Ennek értelmében a felperesre eső (143.704 forint) illetékhányad a felperest megillető munkavállalói költségkedvezmény folytán a Kp. 99. § (3) bekezdése által felhívott 35. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 525. §-a és 95. § (1) bekezdés c) pontja alapján, míg az alperesre eső (117.576 forint) illetékhányad az alperest az Itv. 5. § (1) bekezdés c) pontjában megillető teljes személyes illetékmentesség folytán a Kp. 99. § (3) bekezdése által felhívott 35. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 96. § (1) bekezdés b) pontja alapján – figyelemmel a Pp. 102. § (1) és (6) bekezdéseire – az állam terhén marad.

[63] Az ítélet elleni fellebbezés lehetőségét a Kp. 99. § (1) bekezdése zárja ki.

Záró rész

Budapest, 2025. november 4.

dr. Antal Regina s. k.	dr. Oláh Zsolt s. k.	dr. Koós Szabolcs s. k.
a tanács elnöke	előadó bíró	bíró